

przeciągającego się w tym roku semestru, trwającej jeszcze sesji egzaminacyjnej i nastrojów niemalże urlopowych, przykuły uwagę kilkunastu żarliwych słuchaczy.

BARBARA KOMENDA-EARLE

Uniwersytet Szczeciński, Wydział Filologiczny

Barbara KOMENDA-ERLE, Dr. habil., Dozentin am Institut für Germanistik der Universität Szczecin (Polen). Promotion 2001, Habilitation 2015, Forschungs- und Interessengebiete: lexikalische Semantik, Lexikologie, Lexikographie, Phraseologie und Parömiologie, Sprach-, Kultur- und Kommunikationsgeschichte; zahlreiche wissenschaftliche und didaktische Veröffentlichungen.

Kontakt: barbarakomenda@gmail.com

**CODZIENNE POGRANICZE. GŁOSY PUBLICYSTÓW,
WYBÓR I REDAKCJA BOGDAN TWARDOCHLEB. SZCZECIN:
KURIER SZCZECIŃSKI, STOWARZYSZENIE GMIN POLSKICH
EUROREGIONU POMERANIA I CENTRUM STUDIÓW
NIEMIECKICH I EUROPEJSKICH IM. WILLY'EGO BRANDTA,
2015, 255 S.**

Niezwykła książka, a to dlatego, że traktuje o sprawach, które jeszcze nie tak dawno wydały się być niemożliwe. Aby Niemcy i Polacy żyli obok siebie wzdłuż granicy bezkonfliktowo, w pokoju, pomagając sobie wzajemnie, tworząc wspólną rodzinę. Zresztą tej granicy – od kiedy jesteśmy w Unii – formalnie już nie ma i oby tak już pozostało i nigdy nic nie zakłóciło decyzji z Schengen!

Autor i redaktor książki – Bogdan Twardochleb – jest dziennikarzem „Kuriera Szczecińskiego”, najstarszej polskiej gazety na Pomorzu Zachodnim, dla której redaguje także miesięczny dodatek „Przez granice”. Można go też znaleźć w Internecie. Dodatek ten poświęcony jest – ogólnie – sprawom polsko-niemieckim, a szczegółowo – życiu ludzi po obu stronach granicy. Zresztą tematyką tą zajmuje się „Kurier” nie tylko na łamach tego dodatku, często nie ograniczając się do problematyki polsko-niemieckiej, ale podejmując tematykę całego Euroregionu. I chwała Gazecie za to, a w szczególności autorowi książki, który jest wybitnym znawcą spraw pogranicza polsko-niemieckiego. Znakomicie wybrał teksty osób relacjonujących przeróżne codzienne sprawy. Wzorowo też zredagował książkę pod względem stylistycznym, co nie było łatwe, gdyż wśród autorów poszczególnych relacji są również Niemcy.

O swoim życiu piszą: mieszkaniec przygranicznej wioski Pampow (Witold Bachorz), historyk (Paweł Bartnik), tłumaczka książek (Elżbieta Bruska), pastor (Erich Busse), pisarz mieszkający w Szczecinie (Roman Ciepłiński), publicystka współpracująca z Freie Universität (Ewa Czerwiakowska), podróżnik (Mathias Enger), lektor języka polskiego na Uniwersytecie Greifswaldzkim (Marek Fiałek), literaturoznawczyni i pisarka (Brygida Helbig), germanista (Przemysław Jackowski), pracownik Urzędu Miasta Szczecina (Andrzej Kotula), dziennikarz (Paweł Malicki), moderator radia Pomerania (Zbigniew Plesner), niemcoznawca, profesor, dyrektor Centrum Studiów Niemcoznawczych i Europejskich im. Willy'ego Brandta (Krzysztof Ruchniewicz), dziennikarz z Frankfurtu nad Odrą (Dietrich Schröder), dyrektor Ośrodka Spotkań Młodzieży Golm (Mariusz Siemiątkowski), szczecinianka mieszkająca w Berlinie (Monika Stefanek), wicedyrektorka Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania (Irena Stróżyńska) i polsko-niemieckie małżeństwo (Katarzyna i Robert Werth).

Ma też w książce swoje teksty autorskie Bogdan Twardochleb: „W pociągu z neonazistami”, „Wojnę przeżyło dziewiętnastu”, „Dziedzictwo wspólnego Pomorza”, „Miasto dwóch planet”, „Czy to już zagranica?” i „Budują sztuczne słońce. W jeden dzień od Szczecina – Greifswald (4)”. Bardzo ciekawa jest również rozmowa Bogdana Twardochleba z Andrzejem Hoją – historykiem, pracownikiem Muzeum Pomorza w Greifswaldzie „POMORZE – DYNAMICZNA RZECZYWISTOŚĆ”. Jest tu mowa o tym, jak dzisiejsze Niemcy odnoszą się do nowej tożsamości narodowej stworzonej po II wojnie światowej przez Polaków, podobnie jak i w dawnych Prusach Wschodnich – na terenach dzisiejszych Warmii i Mazur (dr Andrzej Hoja, absolwent Uniwersytetu Gdańskiego, jest koordynatorem części wystawy stałej, poświęconej dziejom Pomorza po roku 1945 w Muzeum Pomorza w Greifswaldzie).

Książka podzielona została na rozdziały: Sprawy bieżące, Obrazki z granicy, Edukacja i języki, Inność i stereotypy, Pogranicze niespokojne, Dziedzictwo, kultura pamięci, Sąsiad bliski a egzotyczny, Pomysły na nowe sąsiedztwo. Przy okazji warto zwrócić uwagę na fakt – co wynika z wielu tekstów zawartych w książce – , jak dzisiejszy polski Szczecin stał się metropolią pogranicza i liderem Euroregionu o nazwie „Pomerania”. Książka dowodzi, że z już istniejącej szerokiej „sieci” powiązań polsko-niemieckich da się zbudować (w dużej mierze już tak jest) jeszcze lepiej funkcjonujący transgraniczny region ze stolicą w Szczecinie! Taka szansa powstała po transformacji ustrojowej w Polsce, zjednoczeniu Niemiec oraz przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Tym bardziej, że Niemcy ciągle podkreślają naszą narodową witalność i przedsiębiorczość. Dodam do tego – gdyż jestem co tego absolutnie przekonany – , że wzajemnie mamy sobie dużo do zaoferowania – dla obopólnych wzajemnych korzyści! Książka Bogdana Twardochleba dokumentuje takie właśnie widzenie sprawy. Jest autentyczną relacją z już dokonanych przemian. Ważne jest, aby tego rodzaju fakty rejestrować, opisywać

i informować o nich, skłaniając tym samym do zwracania na nie większej uwagi i inspirowania pogłębionych analiz.

KAROL CZEJAREK
Warszawa/Pułtusk

Karol CZEJAREK, Dr. phil., Professor an der Humanistischen Hochschule in Pułtusk. Studium der Germanistik an der Universität in Poznań, Promotion 1990. Literaturwissenschaftler und Übersetzer (u. a. H. H. Kirst, G. Heym, G. Kunert). Verfasser einer Monographie über Anna Seghers und des Buches: *Nazizm, wojna i III Rzesza w powieściach Hansa Hellmuta Kirsta*. Mitinitiator des Ost-West-Forums Gut Gödelitz und Mitherausgeber des Buches *Polen zwischen Deutschland und Rußland*. Kontakt: karolczejarek@uw.edu.pl

MIROSŁAW ILSKI: *SŁOWNIK SPORTOWY NIEMIECKO-POLSKI*. WARSZAWA: WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN, 2013, 563 S.

Das 2013 erschienene deutsch-polnische Sportwörterbuch ist – so der Autor in der Einleitung – „für Studenten der Germanistik und Sportwissenschaft, Gymnasiasten, Lehrer und Dozenten von Sprachkursen, Sportler, Sportlehrer und Trainer, Dolmetscher und Übersetzer, Eigentümer und Mitarbeiter von Sportfachgeschäften, Physiotherapeuten, Sportjournalisten und für alle an der deutschen und polnischen Sprache interessierten Benutzer“ (S. 9) gedacht. Der Adressatenkreis ist also sehr breit gefächert und man kann zugeben, dass die Lemmatisierung im Großen und Ganzen dieser Zielsetzung gerecht wird. Aufgenommen wurde nämlich einerseits der allgemeinsprachliche Sportwortschatz (wie: *Amateursport, Champion, Finale, Medaillengewinner, StICKkampf, starten*), andererseits die spezifische Terminologie der einzelnen Sportarten, wie: *Ballannahme, Center, Defensivspiel* (Ballsportarten), *Radrennbahn, Trikot* mit Kollokationen wie *das Gelbe Trikot* (Radsport), *100-Meter-Lauf, Drivevolley, Segelkunstflug, Kitesurfboard, Schachgroßmeister, Skistocklänge, Boxtaktik, Formel-1-Fahrer, Kendo-training, Ju-Jutsu-Gürtel, Sprungpferd* u. a. Auch manche Jargonausdrücke wie *Schiri* (Schiedsrichter) fanden Eingang in das Wörterbuch. Nicht zuletzt findet man viele Fachausdrücke aus dem Bereich der Anatomie, Physiologie, Medizin, Touristik, Freizeit und dem Jagdwesen, darunter solche für einen Nichtfachmann kaum verständliche, wie: *Faserring, Gallertkern, Kinesiotaping, pronieren, Proteinose*, darüber hinaus: *Biosynthese, Kraftparameter, Sauenjagd* sowie allgemeinsprachliche Wörter, von denen manche kaum etwas mit Sport zu tun haben, wie: *Küche, Reise, Reisegepäck, Reiturlaub, Süden, Taschenmesser*. Die letzteren könnte man